Місячний Економічний Моніторинг України

№10 (180), жовтень 2015 року

Резюме

Тема місяця: Зима близько

Політика: Вперше після початку російської агресії Україна запровадила санкції проти осіб та організацій, пов'язаних з агресією.

Реальний сектор: Падіння реального ВВП сповільнилось до 14,6% дпр в другому кварталі 2015 року порівняно із скороченням у 17,6% дпр в перші три місяці року.

Енергетичний сектор: Нафтогаз та Газпром нарешті досягли згоди щодо постачання газу в останньому кварталі 2015 року та у першому кварталі 2016 року.

Транспорт: Україна наклала санкції на основні авіакомпанії Росії, які здійснювали перельоти до окупованої території Криму.

Сільське господарство: У січні-липні 2015 року, обсяг експорту зернових виріс на 15,0% дпр до 18,4 млн тон.

Зовнішній сектор: Експорт знижувався через падіння світових цін на окрему експортну продукцію, перебої виробництва внаслідок військового конфлікту на Сході та торговельні суперечки з Росією.

Фіскальна політика: Як і протягом багатьох років, уряд не спромігся підготувати законопроект про Державний бюджет на 2016 рік у терміни, визначені у Конституції.

Соціальна політика: Падіння реального наявного доходу пришвидшилось до 34,0% дпр в другому кварталі 2015 року.

Ринок праці: Внаслідок економічної рецесії, рівень безробіття (за методологією МОП) виріс до 8,8% економічно активного населення у віці від 15 до 70 років у другому кварталі 2015 року.

Монетарна політика: У вересні місячна базова інфляція стрибнула до 3,0% дпм, що відображало недосконалу методологію статистики сезонних змін цін на одяг та взуття.

Обмінний курс: У вересні міжбанківський обмінний курс залишався у передбаченому НБУ проміжку 21-23 грн за дол. США.

Державний борг: 17 вересня Верховна Рада ухвалила закони, необхідні для реструктуризації ОЗДП та проведення зборів власників цих облігацій.

Тема місяця: Зима близько

Наскільки енергетика України готова до зимового сезону?

Ірина Коссе

Опалювальний сезон з жовтня 2015 року по квітень 2016 року може стати найскладнішим сезоном для українського енергетичного сектору з часів незалежності. Кожен підсектор енергетики (вугільний, виробництво електроенергії, газовий) має власні проблеми на додачу до загальних викликів на кшталт воєнного конфлікту на Сході, знецінення гривні, накопичення заборгованості чи високої інфляції. Вирішення цих проблем є запорукою успішного проходження чергового опалювального сезону.

Для вугільної галузі втрата шахт на Сході України виявилась справжнім потрясінням. Видобуток вугілля скоротився в січні-серпні 2015 року на 48% дпр до 26 млн тон (ці дані можуть включати звіти шахт з неконтрольованої частини Донбасу). Це спричинило проблеми в енергетичній галузі, особливо на теплоелектростанціях (ТЕС), які використовують вугілля для виробництва електроенергії та виробляють близько 40% електроенергії. Найбільші проблеми існують з антрацитом (вугіллям групи А), який використовується на 5 з 11, ТЕС, які сьогодні працюють, оскільки цей вид вугілля добувають на окупованій території Донбасу. Отже, його потрібно або завозити з окупованої території, або імпортувати з інших країн. Вугілля з неконтрольованої території Донбасу є більш дешевим (коштує 1100 грн (або 51 дол. США) за тону), але можуть виникнути складнощі з його транспортуванням через військові дії. Крім того, закупівля такого вугілля перевіряється безпековою та фіскальною службами з метою запобігання фінансування тероризму. Імпорт вугілля з Росії коштує дорожче (ціна становить 64-67 дол. США за тону), поставки пильно контролюються російською владою і можуть бути раптово припинені з політичних причин. Нарешті, імпорт з ПАР є найдорожчим (74-78 дол. США за тону) і потребує найбільше часу. Крім того, таке вугілля може виявитись неналежної якості, а поставки залежать від потужностей морських портів. З іншого боку, такі поставки не залежать від переговорів з Росією чи самопроголошеними "республіками" на Сході України. Станом на 9 жовтня на складах ТЕС зберігалось 2,05 млн тон вугілля, що на 6% більше, ніж минулого року (1,93 млн тон 1 жовтня 2014 року), але все ще нижче за офіційний плановий показник у 2,8 млн тон. Проте, ця цифра включає 0,7 млн тон вугілля на складах Бурштинської та Луганської ТЕС, які наразі працюють як енергоострів і не постачають електроенергію в Об'єднану енергетичну систему України.

Теплоелектростанції та гідроелектростанції (ГЕС) використовують в якості пікових та резервних потужностей для регулювання споживання електроенергії в пікові години навантаження. ГЕС генерують близько 10% електроенергії в Україні. Однак через дуже засушливе літо гідроелектростанції відчувають нестачу води і використання їх як маневрових потужностей обмежене. Зокрема Дніпровський каскад ГЕС у вересні виробив найменше електроенергії за всю свою історію (6,5-10 млн кВт/год на добу), приток води на Дністрі також був найнижчим з 1985 року. В результаті, як очікують, у 2015 році ГЕС вироблять на 20-25% менше електроенергії, ніж попереднього року.

Половина електроенергії в Україні виробляється атомними електростанціями (АЕС). Зазвичай АЕС використовують як базові потужності для виробництва постійного обсягу електроенергії незалежно від споживчих піків протягом дня. Але на практиці АЕС використовувались для вирівнювання пікових навантажень через високу частку атомних потужностей у виробництві та дефіцит вугілля.[1] Через обмежену роботу тепло- та гідроелектростанцій АЕС взимку змушені працювати з мінімальними простоями. Тому, незаплановані ремонти на АЕС можуть розбалансувати систему. Крім того, АЕС залежать від поставок ядерного палива з Росії, їх відходи також зберігаються в Росії і мають туди відправлятись.

Загалом, за січень-серпень 2015 року споживання електроенергії скоротилось на 12% дпр через падіння промислового виробництва, зменшення споживання населення (на фоні теплої зими) та використання енергозберігаючих технологій. Виробництво електроенергії скоротилось на 14% дпр, а експорт електроенергії впав на 60% за той же період. Враховуючи низький рівень запасів вугілля на ТЕС та вразливість постачань вугілля повторення минулорічних віялових відключень електроенергії видається досить можливим.

Газова галузь є не тільки важливою як постачальник основного палива в Україні, але й політично вразливою. Основний постачальник газу в Україні протягом багатьох років - Росія - часто використовувала ціни на газ як інструмент впливу на міжнародну політику України. Проте, останній рік показав, що Україна може диверсифікувати джерела постачання газу та використати конкуренцію, яка виникла, для зниження цін. Тому, цього року домовленостей щодо газових постачань протягом зимового сезону було досягнуто значно швидше, і для цього не знадобилось дев'ять раундів переговорів, як у 2014 році. Сторони погодились щодо ціни на газ на період жовтень-грудень 2015 року та щодо механізму формування ціни на період січень-березень 2016 року. Україні все ще потрібний російський газ в зимовий період, оскільки реверсних постачань газу з Європи недостатньо для покриття потреб транзиту та внутрішнього споживання. В 2014 році Україна спожила 42,5 млрд кубометрів газу, з яких 19,5 млрд кубометрів імпортувала. За вісім місяців 2015 року Україна спожила 21,8 млрд кубометрів (скорочення на 20% дпр), з яких 11,7 млрд кубометрів імпортувала (скорочення на 23% дпр). За оцінками "Нафтогазу", в квітні 2015 - березні 2016 року населення України споживатиме 21,3 млрд кубометрів газу, з яких 12,8 млрд кубометрів можна буде покрити внутрішнім видобутком, а 8,5 млрд

кубометрів доведеться імпортувати. Домовленості з Росією дозволяють гарантувати достатні обсяги імпорту. Однак "Нафтогазу" доведеться потурбуватись про те, щоб зібрати достатньо платежів за продаж газу, щоб розрахуватись за його імпорт. Залишається неясним, наскільки сумлінно українські домогосподарства платитимуть за новими підвищеними тарифами на газ та опалення. За вісім місяців 2015 року населення заплатило 94% рахунків за газ та 116% рахунків за опалення (що знизило борги за попередні роки на 25% та відповідає сезонному тренду). Якщо рівень оплати залишиться високим, правила, які вимагають негайного перерахунку "Нафтогазу" частки платежів споживачів, можуть забезпечити компанію достатньою ліквідністю. Крім того, Світовий банк разом з Європейським інвестиційним банком виділили "Нафтогазу" 520 млн дол. США на закупівлю газу.

Загалом, для забезпечення безпроблемного проходження опалювального сезону Україні доведеться вирішувати одночасно кілька проблем. По-перше, вона має забезпечити стабільне постачання вугілля потрібного типу на свої ТЕС для уникнення нестачі електроенергії взимку. Енергогенеруючі компанії вже законтрактували потрібні обсяги вугілля в ПАР та Росії, але ТЕС може знадобитись допомога уряду в фінансуванні закупівель, оскільки тариф на опалення покриває лише вартість вітчизняного вугілля. По-друге, Україна має завершити газові переговори з Росією, підписати угоду та почати закачувати газ у сховища. Достатні обсяги газу у сховищах подадуть позитивний сигнал європейським партнерам та забезпечать стабільне проходження зими. По-третє, Україна має завершити всі необхідні ремонтні роботи на ТЕС та АЕС до початку зими, особливо враховуючи можливість збільшення навантаження на атомні електростанції. Загалом, українцям, можливо, доведеться готуватись до холодної зими, тому що видобуток газу падає, в уряду не вистачає коштів, поставки вугілля на ТЕС залишаються непевними. У випадку значного дефіциту енергетичних потужностей "Укренерго" може повернутись до практики обмеження постачання електроенергії для промислових споживачів, змушуючи їх переходити до нічних змін. За найгіршим сценарієм населення може очікувати віялові відключення.

В довгостроковій перспективі уряду варто завершити реформи ринків електроенергії та газу, перейти до встановлення економічно обґрунтованих тарифів на комунальні послуги та компенсаційних механізмів для вразливих верств населення. Ці зусилля повинні поєднуватись з впровадженням енергозберігаючих технологій в промисловості та побуті, що дозволить Україні зменшити енергоспоживання.

---

[1] http://www.atom.gov.ua/ua/press/articles/44134-dosit_brehati_pro_atom/

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Бойові дії на Донбасі припинилися, але конфлікт триває

Війна на Донбасі. 29 вересня представники України, Росії та ОБСЄ підписали угоду про відведення від лінії фронту деяких видів озброєнь калібром менше 100 мм. Озброєння мають бути відведені на відстань не менше 15 км. 30 вересня лідери контрольованих Росією бойовиків погодилися виконати умови цієї угоди. Починаючи з 1 жовтня бойовики майже повністю припинили обстріли українських військ. Відведення озброєнь має бути закінчено у першій половині листопада. Після переговорів лідерів Німеччини, Франції, Росії та України, проведених 2 жовтня у Парижі, лідери бойовиків також вирішили перенести місцеві вибори, що мали відбутися у жовтні та листопаді, на лютий 2016 року. Це також має сприяти врегулюванню конфлікту у відповідності до Мінських угод.

Однак, малоймовірно, що конфлікт припиниться у найближчому майбутньому. Хоча Росія може визнати формальне відновлення української влади у Донбасі, вона прагне зберегти фактичний контроль над регіоном. Тому конфлікт може бути заморожений на тривалий час. Ескалація конфлікту у найближчі місяці є також малоймовірною з огляду на початок активного втручання Росії у громадянську війну у Сирії, яке буде відволікати російські військові ресурси.

Росія. 16 вересня, вперше після початку російської агресії, Україна запровадила санкції проти осіб та організацій, пов'язаних з агресією. Президент України Петро Порошенко затвердив перелік з 388 осіб, до яких застосовуватимуться санкції. Перелік включає російських чиновників, військових, журналістів, керівників підприємств, а також українських громадян, які підтримали агресію, та інших осіб. У списку також є 105 організацій, включаючи деякі російські банки, авіакомпанії, транспортні компанії та IT-компанії. Санкції включають заморожування активів, заборону на в'їзд до України, відкликання ліцензій, заборону на транзит через Україну, а також закриття доступу до державних закупівель.

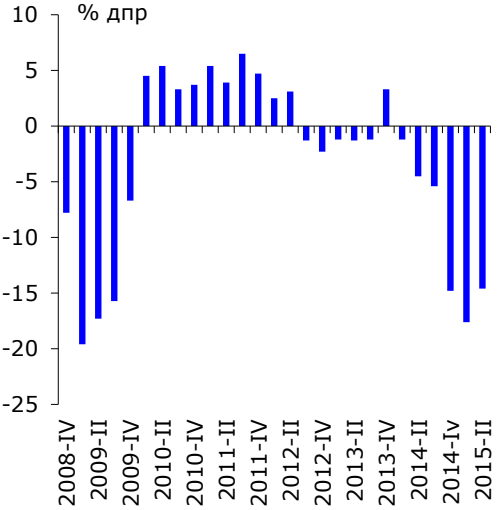
Правоохоронна система. У вересні та на початку жовтня прийняли присягу перші 70 детективів Національного антикорупційного бюро (НАБУ). Бюро продовжує набір детективів через конкурсний набір (загальна кількість детективів має становити 242). Однак НАБУ, яке має боротися з корупцією серед найвищих посадових осіб, поки не може розпочати розслідування через відсутність антикорупційного прокурора. Рішення про створення спеціалізованої антикорупційної прокуратури було прийнято тільки у вересні. Очікується, що антикорупційного прокурора буде призначено до кінця року.

26 вересня національна поліція, яка має замінити міліцію у якості основної сили підтримання правопорядку, розпочала патрулювання у Харкові. Станом на 7 жовтня набрані за допомогою конкурсів патрульні поліцейські працювали у чотирьох містах — у Києві, Львові, Одесі та Харкові. Ще у трьох містах поліцейські вже набрані та проходять навчання (Миколаїв, Ужгород та Мукачево). У 16 містах відбувається набір до поліції (в тому числі у Дніпропетровську, Луцьку та Хмельницькому). Планують, що патрульна поліція почне працювати у всіх містах до кінця березня 2016 року. Міністерство внутрішніх справ також планує реформувати інші підрозділи міліції (дорожня поліція, слідчі підрозділи тощо).

Державні закупівлі. 15 вересня Верховна Рада внесла зміни до закону про державні закупівлі. Поправки, більшість з яких набула чинності 30 вересня, мають полегшити доступ приватних компаній до державних закупівель. Зокрема, законопроект підвищує прозорість процедур закупівель, знижує вимоги до потенційних постачальників товарів та послуг, а також обмежує можливості

Населення (без Криму): 42,7 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 19%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 10%
Інвестиції/ВВП: 14%
Експорт: Росія 18%, ЄС 32%
Імпорт: Росія 23%, ЄС 39%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

блокування закупівель за допомогою подання необґрунтованих скарг. Поправки також сприятимуть гармонізації українського законодавства про державні закупівлі із законодавством ЄС, що є однією з передумов для надання доступу українським компаніям на європейський ринок державних закупівель.

МВФ. 22 вересня-2 жовтня у Києві працювала місія МВФ, яка здійснювала другий перегляд виконання програми економічних реформ, що була підтримана домовленістю про розширене кредитування (EFF). Місія обговорила з представниками української влади заходи, необхідні для успішного завершення перегляду. По більшості питань було досягнуто взаєморозуміння, проте перегляд поки не завершено. У листопаді місія повернеться до Києва, щоб продовжити обговорення деяких аспектів державної політики у 2016 році. Це означає, що Україна, найвірогідніше, не отримає третій транш кредиту МВФ у розмірі 1,7 млрд дол. США (1,2 млрд СПЗ) до кінця 2015 року. Перші два транші на загальну суму 6,7 млрд дол. США було отримано у березні та серпні.

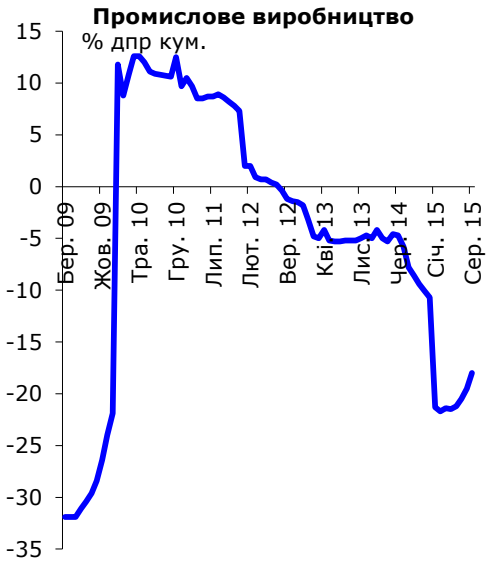
Реальний сектор: Скорочення внутрішнього попиту

ВВП. Падіння реального ВВП сповільнилось до 14,6% дпр в другому кварталі 2015 року порівняно із 17,6% дпр в перші три місяці року. Зниження ВВП пояснено різким падінням внутрішнього попиту, а також подальшим впливом війни на Донбасі. Зокрема, зниження купівельної спроможності домогосподарств (інфляція перевищила 50% дпр) та економічні втрати на Донбасі (у 2013 році на Донецьку та Луганські області припадало 15% обсягу роздрібного продажу порівняно із 4% у 2015 році) призвели до падіння реального кінцевого приватного споживання на 27,6% дпр. Реальне валове нагромадження основного капіталу скоротилось на 13,8% дпр через погіршення фінансової ситуації компаній та дуже обмежене банківське кредитування. Водночас реальний експорт впав менше, ніж імпорт, що частково відображає імпортозаміщення. Це пом'якшило вплив нижчого внутрішнього попиту на виробництво.

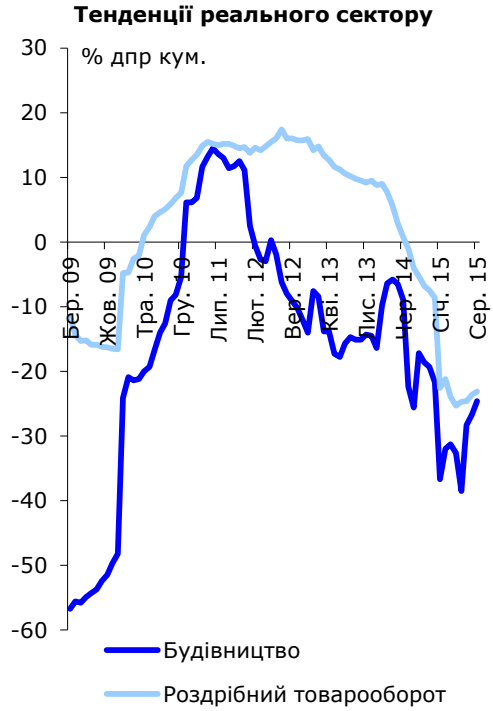
З боку виробництва, валова додана вартість (ВДВ) скоротилась в усіх секторах. Нижчий внутрішній та зовнішній попит, а також війна на Сході призвели до падіння реальної ВДВ у переробній промисловості на 21,8% дпр. Різке скорочення попиту погіршило доступ до фінансування, що спричинило падіння реальної ВДВ в будівництві на 25,6% дпр. Сільське господарства впало на 11,7% дпр частково через пізніший початок збору врожаю. Нижче реальне приватне споживання пояснює падіння реальної ВДВ в торгівлі на 20,7% дпр. Водночас транспорт скоротився лише на 2,7% дпр, ймовірно, через зміну логістичних маршрутів внаслідок військового конфлікту на Сході.

Секторальні тенденції. Падіння промислового виробництва в серпні суттєво сповільнилось до 5,8% дпр з 13,4% в липні. Ефект статистичної бази був основною причиною такого сповільнення темпів падіння. Зокрема, в серпні 2014 року багато компаній на Донбасі або скоротили, або зупинили свою діяльність через ескалацію війни, тоді як компанії в інших регіонах (наприклад, металургійні підприємства) стикнулись із логістичними проблемами. Зокрема, в серпні 2015 року виробництво металургії знизилось лише на 1,8% дпр, тоді як хімічна промисловість була на минулорічному рівні. Результати діяльності машинобудування дещо поліпшились: падіння сповільнилось до 6,3% дпр. Це, ймовірно, пояснено військовими замовленнями Харчова промисловість (за винятком тютюну та напоїв) знизилась на 8,3% дпр через нижчий попит, падіння поголів'я великої рогатої худоби, а також пізнішим збором врожаю насіння соняшнику. В цілому, виробництво переробної промисловості скоротилось на 8,3% дпр. Водночас добувна промисловість зросла на 0,9% дпр через ефект статистичної бази.

В серпні обсяг роздрібної торгівлі підприємств залишився незмінним (падіння становило 0,2% дпм) після того, як він

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

зростав протягом трьох місяців поспіль. В річному вимірі роздрібний продаж впав на 12,8% дпр.

Водночас ситуація в будівництві поліпшилась через вище житлове будівництво (на 8,5% дпр). В цілому, будівництво скоротилось на 15,4% дпр через падіння на 26% комерційного будівництва та скорочення на 20% будівництва інженерних споруд.

Держстат публікує інформацію без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції. Статистичну базу було переглянуто, щоб зробити можливим порівняння з попередніми періодами.

Енергетика: Україна домовилась з Росією щодо постачань газу

Газ. Тристоронні переговори щодо постачань російського газу, які проходили в кінці вересня, закінчились досягненням угоди (яку сторони ще мають підписати). Ціну газу було визначено на рівні 227,36 дол. США на четвертий квартал 2015 року. Ціна на 2016 рік визначатиметься щоквартально. «Нафтогаз» зобов'язується купити в «Газпрому» 2 млрд кубометрів газу протягом наступних шести місяців. «Газпром» не застосовуватиме положення «бери або плати» з 1 жовтня 2015 року по 31 березня 2016 року. Це важливі домовленості перед початком опалювального сезону, оскільки вони дозволять Україні накопичити достатньо газу для власного споживання та потреб транзиту.

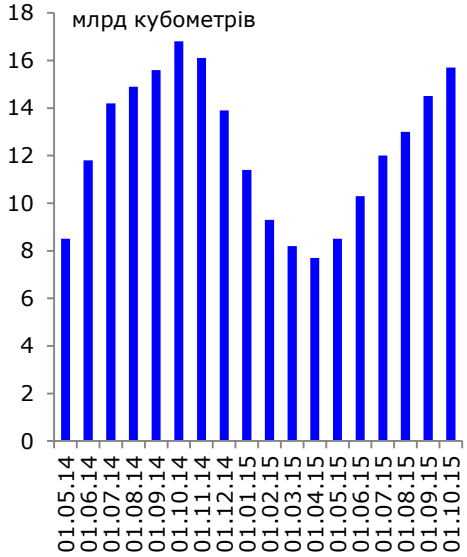
Міжнародні фінансові інститути розпочали фінансову підтримку «Нафтогазу» в розмірі 1 млрд дол. США з метою закупівлі газу, потрібного для опалювального сезону. Зокрема, ЄБРР вже виділив 300 млн дол. США, а KfW дав кредит на 200 млн євро. 500 млн дол. США буде позичено Світовим Банком. Крім того, «Нафтогаз» витратить 500 млн дол. США, які отримає у формі трансферу з державного бюджету та кредитів українських державних банків.

Уряд продовжує зусилля зі створення умов для впровадження реформи ринку газу. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, (НКРЕ) прийняла десять постанов, необхідних для впровадження Закону «Про ринок природного газу». Зокрема, вона прийняла Кодекс газотранспортної системи, Кодекс газорозподільної системи, Кодекс підземних сховищ газу (та критерії регульованого доступу до сховищ) та Правила постачання природного газу. Проте, потрібно зробити подальші кроки. Зокрема, НКРЕ зазначає, що три закони ще повинні бути ухвалені в парламенті та потрібно прийняти ще ряд нормативних актів, які, зокрема, стосуються формування страхового запасу газу, постачань газу населенню незалежними трейдерами, права власності на газопозподільчу мережу тощо. Закон «Про ринок природного газу» набув чинності 1 жовтня.

Кабінет Міністрів зобов'язав державну газовидобувну компанію «Укргазвидобування» продавати до квітня 2017 року свій газ виключно «Нафтогазу» за встановленими цінами. Цей газ використовуватимуть для формування резерву природнього газу для потреб населення та виробників теплової енергії. Таке рішення обмежує конкуренцію на газовому ринку та порушує зобов'язання України в рамках Енергетичного співтовариства.

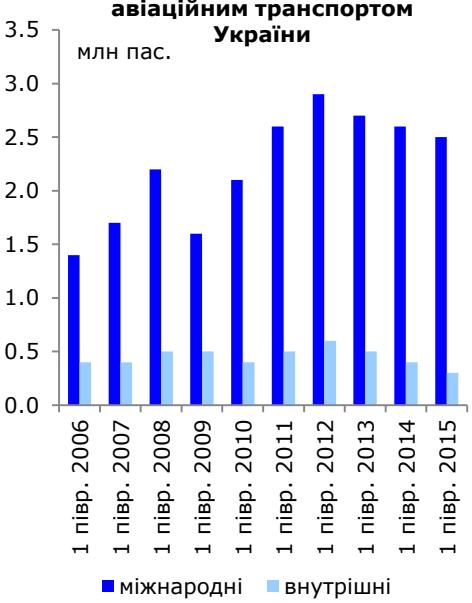
Електроенергія. В жовтні НКРЕ підвищила тариф на електроенергію, вироблену гідроелектростанціями (ГЕС) на 104% з 27 до 55 коп. за кВт*год. Це можна пояснити низьким рівнем води в річках, зменшенням виробництва електроенергії на ГЕС та, як результат, нестачею коштів для покриття витрат ГЕС.

Запаси газу в сховищах

Джерело: Gas Infrastructure Europe

Обсяги перевезень пасажирів авіаційним транспортом України

Джерело: Державіаслужба

Транспорт. Авіаперевізники попали під санкції

Санкції. Рада національної безпеки і оборони України 16 вересня розширила перелік компаній, до яких застосовують санкції, включивши до нього, зокрема, всі основні авіакомпанії Росії: «Аерофлот», «Трансаеро», S7 Airlines та авіакомпанію «Росія». Компанії звинувачують в порушенні законів України та здійсненні перельотів до окупованої території Криму. Санкції

застосовуватимуть протягом року з 25 жовтня. У відповідь Росія повністю закрила свій повітряний простір для українських авіакомпаній після заборони використовувати свій повітряний простір для транзитних польотів ще у 2014 році. За даними Міністерства інфраструктури, повітряний пасажиропотік між Україною та Росією становив у першому кварталі 2015 року 700 тисяч пасажирів. Провідна українська авіакомпанія Міжнародні авіалінії України (МАУ) оцінює свої прямі втрати від російських санкцій в 10 млн дол. США на рік. Санкції також вплинуть на державну аеронавігаційну компанію «Украероруx» (річні збитки оцінюються в 150 млн дол. США), аеропорти, хендлінгові та інші пов'язані компанії.

Санкції також застосовуватимуть до «Першої Вантажної Компанії в Україні», дочки російської залізничної компанії, якій заборонено перевозити вантажі через, до та з України. У відповідь на санкції Росія заборонила з 30 жовтня використовувати вагони української логістичної компанії «Укррефтранс». Взаємні дії можуть поглибити падіння російського транзиту товарів через українські морські порти.

Залізниця. 2 вересня Кабінет Міністрів затвердив Статут публічного акціонерного товариства «Українська залізниця» з 100% державною власністю, яке формується на базі української залізничної компанії «Укрзалізниця». Планують, що перший випуск 230 млн простих іменних акцій з номінальною вартістю 1000 грн кожна здійснить Міністерство інфраструктури. Статутний капітал «Української залізниці» складає 230 млрд грн. За Статутом, стратегічні питання управління будуть вирішуватись Кабінетом Міністрів, а операційні та бізнес-рішення – Наглядовою Радою та Правлінням. Державна реєстрація компанії очікується в жовтні. Створення публічної акціонерної компанії зробить управління та діяльність нової компанії більш прозорим, ніж це було в «Укрзалізниці». Це перший крок на шляху до корпоратизації компанії, що, як очікують, допоможе залучити інвестиції в залізничну галузь.

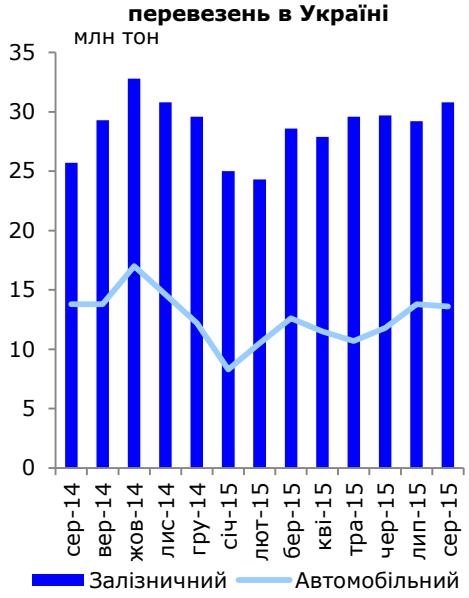
Сільське господарство: Експорт зернових збільшився

Виробництво. Валове сільськогосподарське виробництво у серпні зменшився на 11,1% дпр. Зокрема, обсяг продукції рослинництва у період у січні-серпні зменшився на 6,4% дпр. Окрім загальнополітичної ситуації, це також зумовлено погодою, яка була більш сприятливою у 2014 році. Як наслідок, на початок вересня обсяги зібраної кукурудзи та соняшника становили лише 44,0% та 30,6% від обсягів попереднього року. Водночас, урожай пшениці та сої перевищив минулорічний відповідно на 9,9% та 52,7% внаслідок більшої площі посівів та невеликого зростання урожайності сої. Валова продукція тваринництва зменшилася на 5,0% дпр через падіння внутрішнього попиту та скорочення торгівлі з Росією.

Експорт. У січні-липні 2015 року обсяг експорту зернових виріс на 15,0% дпр до 18,4 млн тон. За інформацією Міністерства аграрної політики та продовольства це пов'язано із відміною обов'язковості карантинного сертифікату для зернових, який затримував транспортування зерна та був джерелом корупції. В грошовому виразі (в дол. США) експорт скоротився на 9,6% дпр у зв'язку з падінням світових цін.

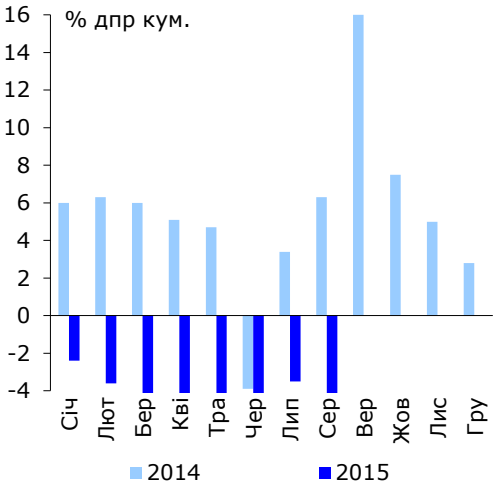
Аграрна політика. Наприкінці вересня 18 українських молокопереробних компаній отримали дозвіл на експорт в Китай. Раніше, український молочний експорт в Китай був призупинений після того, як китайська сторона запровадила обов'язкове підтвердження еквівалентності фітосанітарних систем Китаю та країни імпортера для всіх імпортерів. На думку ряду експертів, українські компанії розпочнуть експортувати свою продукцію в Китай не раніше, ніж за шість місяців. Найбільш привабливі продукти для експорту – продукти з сухого молока. Китайський імпортний молочний ринок у шість разів більший за російський.

Обсяги вантажних перевезень в Україні

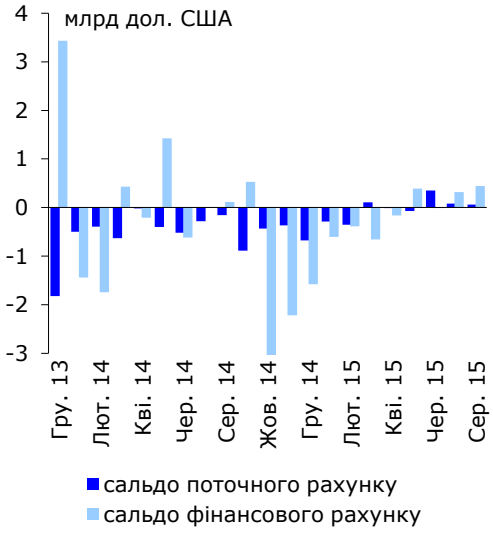
Джерело: Держстат

Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

В жовтні, Кабінет Міністрів скоротив період (з одного року до сорока днів), необхідний для державної реєстрації азотних добрив, що містять активну речовину, що включена в реєстр дозволених речовин. Цей крок покликаний полегшити доступ до ринку як для закордонних, так і вітчизняних виробників.

Зовнішній сектор: Зберігається подвійний профіцит

Примітка: У аналізі ми використовуємо методологію 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції". Зокрема, з третього кварталу 2014 року НБУ почав оприлюднювати статистику щодо платіжного балансу на основі 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції".

Сальдо рахунку поточних операцій у серпні було додатнім на рівні 0,1 млрд дол. США, оскільки додатній чистий експорт послуг (0,2 млрд дол. США) та притік приватних грошових переказів компенсували невеликий дефіцит торгівлі товарами (0,2 млрд дол. США). Дефіцит торгівлі товарами зріс, оскільки експорт скорочувався швидше, ніж імпорт.

Експорт знижувався через падіння світових цін на окремі види експортної продукції, перебої виробництва внаслідок військового конфлікту на Сході та торговельні суперечки з Росією. Проте, зниження експорту товарів уповільнилось до 28,0% дпр завдяки ефекту статистичної бази. Зокрема, експорт металів знизився на 36,0% дпр, а експорт мінералів впав на 51,9% дпр. Експорт продукції машинобудування, якому наразі не вдалось успішно переорієнтуватись з російського ринку, скоротився на 28,7% дпр. Зниження експорту хімічної продукції на 34,5% дпр було частково пов'язано з обмеженим доступом до природнього газу. Експорт сільськогосподарської та харчової продукції впав на 14,4% дпр, оскільки вищі фізичні обсяги не компенсували вплив нижчих світових цін. Експорт послуг скоротився на 16,5% дпр.

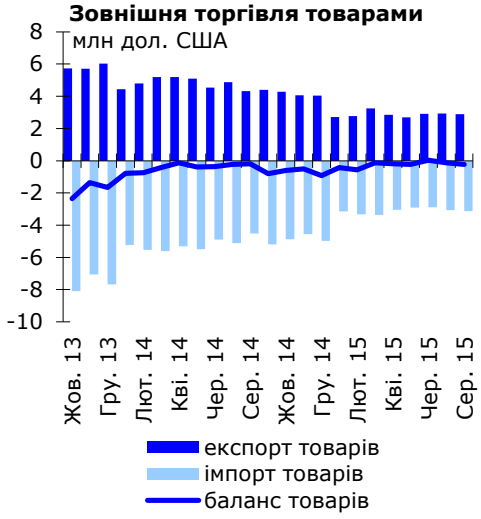
Зниження імпорту також уповільнилось до 27,2% дпр завдяки низькій статистичній базі. Імпорт продовольства скоротився на 41,8% дпр через нижчу купівельну спроможність українців та імпортозаміщення. Призупинення інвестиційних проектів на фоні обмеженого фінансування та високої економічної та політичної нестабільності призвели до скорочення імпорту продукції машинобудування на 18,1% дпр. Загальний імпорт промислової продукції (включно з хімічною продукцією, виробами з деревини, промисловими виробами, металургійною продукцією, а також машинами та устаткуванням) знизився на 22,5% дпр. Імпорт мінеральної продукції знизився на 19,9% дпр, оскільки Україна купувала менші обсяги природного газу за нижчою ефективною ціною, ніж в аналогічний період минулого року. Імпорт послуг скоротився на 19,1% дпр.

Сальдо фінансового рахунку було додатнім на рівні 0,4 млрд дол. США. Чистий притік ПІІ (на рівні 0,6 млрд дол. США) було передусім спрямовано на рекапіталізацію банківського сектору. Сектор державного управління залучив 0,5 млрд дол. США чистих зовнішніх запозичень. Зовнішня інвестиційна позиція банків трохи погіршилась через значне скорочення зовнішніх зобов'язань (на 0,9 млрд дол. США). Реальний сектор у серпні виплатив 0,3 млрд дол. США зовнішнього боргу та накопичив 0,3 млрд дол. США торгових кредитів. Обсяг готівки поза банками скоротився на 0,3 млрд дол. США.

Фіскальна політика: Затримки в бюджетному процесі 2016 року

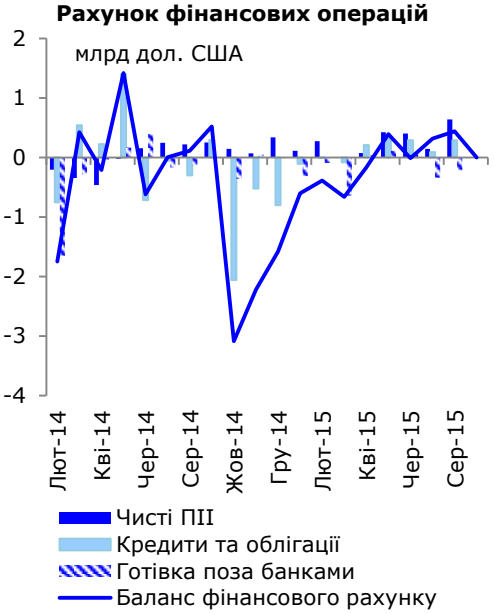
Державний бюджет на 2016 рік. Як і протягом останніх років, уряд не зміг підготувати законопроект про Державний бюджет на 2016 рік відповідно до термінів, визначених у Конституції (до 15го вересня). Серед інших причин це пояснено тим, що досі не завершено ухвалення змін до податкового законодавства. Попередній проект Бюджету, підготовлений на основі поточного податкового законодавства, було подано до парламенту 14 вересня та того ж дня відкликано з Верховної Ради. Тому

Зовнішня торгівля товарами

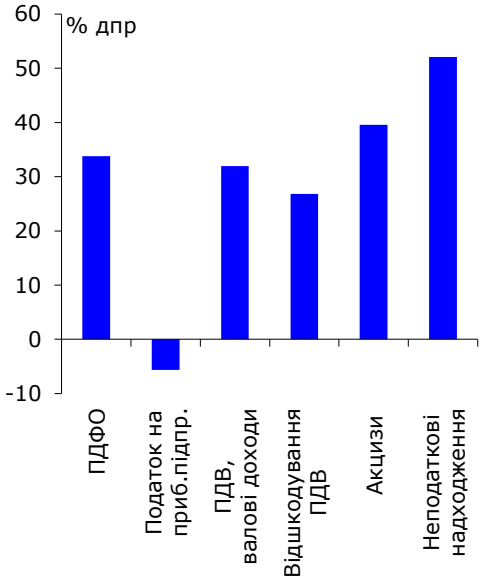
Джерело: попередні оцінки НБУ

Рахунок фінансових операцій

Джерело: НБУ

Доходи Зведеного бюджету у січні-серпні 2015 року

Джерело: звіти Державного казначейства

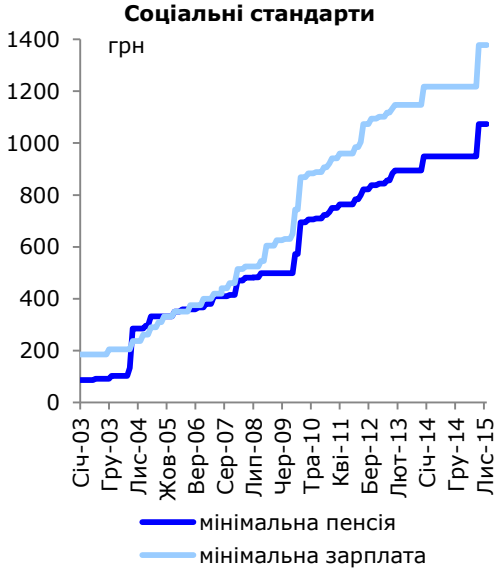
Бюджет, найвірогідніше, буде швидко ухвалено в парламенті в грудні.

Виконання. Доходи Зведеного бюджету у перші вісім місяців 2015 року зросли на 36,3% дпр (якщо виключити суми відшкодування ПДВ за рахунок спеціального випуску ОВДП, здійсненого минулого року). Чисті надходження від ПДВ зросли на 33,0% дпр через високу інфляцію та знецінення гривні. Ці ж фактори призвели до стрімкого зростання доходів від акцизів. Все ж, зростання доходів від акцизу сповільнилось до 39,6% дпр (з 46,1% дпр за сім місяців), оскільки ставки акцизів було підвищено в серпні 2014 року. Зростання доходів від ПФДО пришвидшилось до 33,8% дпр, оскільки заробітні плати дедалі більше реагували на інфляцію, яка мала місце в березні та квітні. Крім того, додаткові доходи, ймовірно, було отримано завдяки запровадженню нижчої ставки Єдиного соціального внеску для підприємців, які суттєво підвищують заробітні плати. Збори податків на міжнародну торгівлю зросли більше, ніж втричі, через запровадження тимчасового додаткового імпортного мита на рівні 5-10%.

Вищі за планові доходи та недофінансування видатків призвели до профіциту Зведеного бюджету на рівні 28,3 млрд грн (порівняно із дефіцитом у 28,6 млрд грн рік тому).

Зміни до бюджету. Вищі за планові бюджетні надходження спонукали уряд переглянути Державний бюджет на 2015 рік. Планові доходи Державного бюджету було підвищено на 14,3 млрд грн до 517 млрд грн. Планові видатки Державного бюджету було підвищено на таку ж суму, що означало незмінний розмір дефіциту бюджету. Додаткові видатки було передбачено на збільшення трансферту з Державного бюджету Пенсійному фонду, покриття вищих заробітних плат та виплат соціальної допомоги, оскільки уряд переніс заплановане на грудень підвищення соціальних стандартів (включно з мінімальною заробітною платою та мінімальною пенсією) на вересень. Це рішення, яке обговорювали протягом певного часу, покликано дещо поліпшити купівельну спроможність найбільш вразливих груп населення. Уряд також збільшив субвенцію місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на комунальні послуги на 2,7 млрд грн.

Соціальні стандарти

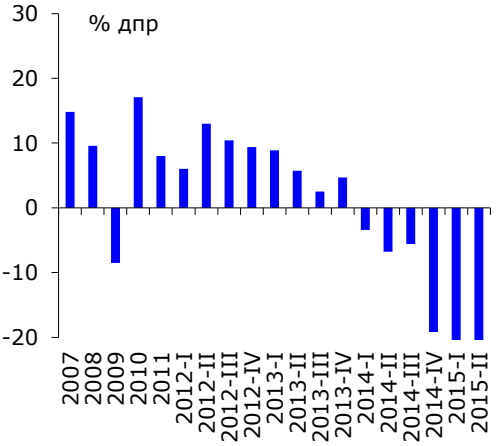

Джерело: Закони про Державний бюджет на 2006-2015 рр.

Соціальна політика: Різке скорочення доходу домогосподарств

Падіння реального наявного доходу пришвидшилось до 34,0% дпр у другому кварталі 2015 року порівняно із 23,6% дпр в перші три місяці року. Це, передусім, пов'язано із вищою інфляцією. Водночас приріст номінального наявного доходу залишився мінімальним у 4,8% дпр (порівняно із 4,2% у першому кварталі).

Реальний наявний доход домогосподарств

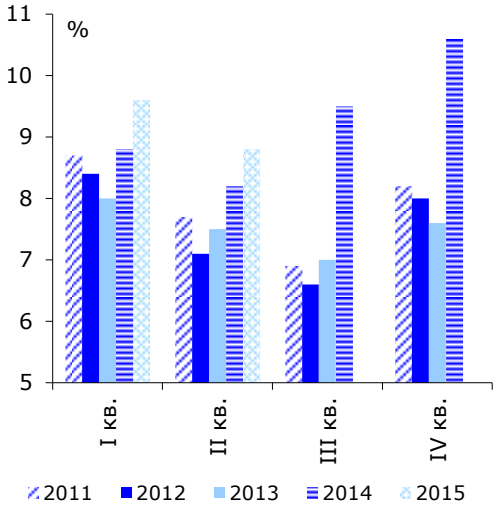
Джерело: Держстат

Номінальний доход від заробітної плати зріс лише на 7,7% дпр через падіння зайнятості. Водночас змішаний доход та прибуток зріс лише на 13,9% дпр через обмежений попит та вищу статистичну базу. Заморожені соціальні стандарти та обмеження спеціальних пенсій призвели до скорочення номінального доходу від соціальних виплат на 2,4% дпр. Крім того, вища частка доходу на обов'язкові податки та внески (які становили 6,9% від сукупного доходу) внаслідок вищих ставок податків обмежили обсяг наявного доходу.

Ринок праці: Зростання безробіття

Безробіття. Внаслідок економічної рецесії рівень безробіття (за методологією МОП) виріс у другому кварталі 2015 року до 8,8% економічно активного населення у віці від 15 до 70 років порівняно з 8,2% у другому кварталі 2014 року. Дані за 2015 рік не враховують зону антитерористичної операції. Крім того, дані навряд чи відображають безробіття серед внутрішніх переселенців, яких, за даними Міністерства соціальної політики, зареєстровано 1,5 млн осіб. Тому, реальне зростання безробіття є, найвірогідніше, більшим

Рівень безробіття (МОП)

Джерело: Держстат

Рівень безробіття зріс у 19 регіонах (з 25 регіонів України). Найбільший рівень безробіття зареєстровано у регіонах найбільш зачеплених війною: 13,6% економічно активного населення Донецької області та 15,6% економічно активного населення Луганської області.

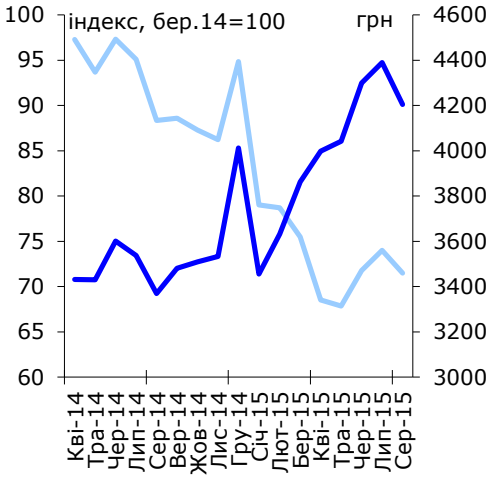
Заробітна плата. Середня заробітна плата в серпні зросла на 24,8% дпр до 4205 грн. Висока інфляція та низькі фінансові результати компаній (у зв'язку з падінням внутрішнього та зовнішнього попиту) продовжили негативно впливати на реальну заробітну плату, яка скоротилася на 19,2% дпр.

Хороший урожай є найбільш ймовірною причиною зростання номінальної заробітної плати в сільському господарстві на 28,2% дпр. Водночас, оплата праці в секторі надалі була на 20,6% меншою, ніж в середньому по економіці.

Промислові компанії підняли заробітну плату на 27,3% дпр у зв'язку з індексацією на інфляцію, вищим доходом (у гривневому еквіваленті) окремих експортоорієнтованих компаній, та більшим попитом на продукцію кількох секторів. Найбільш значним було зростання оплати праці у двох секторах. Заробітна плата у секторі виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної техніки виросла на 78,3% дпр, найвірогідніше, завдяки зростанню виробництва військової продукції. Заробітна плата на нафтопереробних та коксівних підприємствах збільшилася на 51,3% дпр внаслідок зростання попиту на їхню продукцію. Натомість, показник середньої заробітної плати в промисловості був занижений помірним зростанням оплати праці (на 16,7%) в секторі електро- та газопостачання (в якому працюють 15,7% промислових виробників). Це могло бути зумовленим фінансовим станом компаній в секторі – лише 34,5% з них є прибутковими через низькі тарифи та проблеми з дебіторською заборгованістю.

Заморожені оклади в державному та бюджетних секторах та обмежене фінансування премій та бонусів пояснюють динаміку заробітних плат в цих секторах. Заробітна плата в секторі державного управління та оборони зросла на 18,6% дпр, заробітна плата в секторі освіти та охорони здоров'я зросла відповідно на 10,3% дпр та 15,2% дпр.

Середня заробітна плата*

*не враховуючи АР Крим
Джерело: Держстат

Монетарна політика: Модна інфляція

У вересні місячна базова інфляція стрибнула до 3,0% дпм, що стало найвищим значенням з квітня. Однак це відображало недосконалу методологію статистики сезонних змін цін на одяг та взуття (що відповідають за 15% кошика товарів базового ІСЦ). Це, ймовірно, відображає недооцінку цін літом (прозвітовано про падіння цін на 7,5% в червні-серпні) та переоцінку зростання цін у вересні (на 18,3% дпм). Якщо замінити коливання цін на одяг та взуття середнім значенням за останні чотири місяці, ми бачимо повільніший, але стабільніший спад інфляції влітку (коригована базова інфляція сповільнилась до 1,0% дпм у червні та липні і до 0,7% дпм у серпні) та подальше сповільнення коригованої інфляції у вересні до 0,5% дпм. Це відображає падіння світових цін на сировинні товари, стабільний обмінний курс та слабкий споживчий попит. До того ж, це, ймовірно, також означає, що інфляційні очікування впали достатньо, щоб запобігти повторенню циклу інфляції/знецінення гривні восени.

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

Зростання повного ІСЦ у вересні становило 2,3% дпм або 51,9% дпр. З одного боку, частка одягу та взуття у повному ІСЦ менша, ніж у базовому ІСЦ. Також падіння світових цін на нафту та зерно викликало падіння цін на бензин та хлібопродукти для українських споживачів. З іншого боку, уряд продовжував підвищувати тарифи на електроенергію за планом (на 25%, що додало 0,4% до ІСЦ), а Держстат прозвітував про сезонне зростання цін на овочі та фрукти.

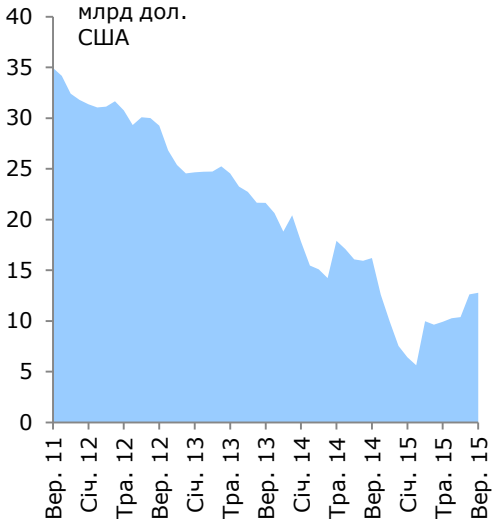
24 вересня НБУ зменшив облікову ставку вдруге за два місяці до 22% річних з 27% річних, але поки що ставки на депозитні сертифікати залишаються незмінними ще з липня. Здоровіші банки продовжували вкладати більшу частину вільних коштів у

депозитні сертифікати НБУ овернайт та строком на 7-90 днів. Вкладені в довші цінні папери кошти збільшились на 9 млрд грн протягом вересня до 42 млрд грн на кінець місяця, а середньомісячні залишки вкладів овернайт в НБУ сягнули 11,8 млрд грн. Це означає, що здоровіші банки надалі залишаються дуже обережними щодо кредитування бізнесу.

Обмінний курс: Вересневий штиль

У вересні міжбанківський обмінний курс залишався у передбаченому НБУ проміжку 21-23 грн за дол. США, оскільки НБУ придбав 152 млн дол. США для поповнення міжнародних резервів. Попит та пропозиція на міжбанківському ринку були майже збалансованими, і не спостерігалось сезонного зростання попиту на іноземну валюту. Це може бути наслідком відсутності цього року сезонного зростання імпорту інвестиційних товарів. Чистий продаж іноземної валюти банкам сягнув 167 млн дол. США, а загальний показник за третій квартал сягнув 0,45 млрд дол. США. Це, ймовірно, відображає зменшення девальваційних очікувань та використання заощаджень в іноземній валюті для покриття падіння наявного доходу. Міжнародні резерви сягнули 12,8 млрд дол. США наприкінці вересня.

Міжнародні резерви НБУ

Джерело: НБУ

Державний борг: Закони щодо реструктуризації державного боргу ухвалено

Реструктуризація боргу. 17 вересня Верховна Рада ухвалила закони, необхідні для реструктуризації Єврооблігацій та проведення зборів власників цих облігацій. Старі Єврооблігації будуть обмінені на нові облігації. Також Україною будуть випущені деривативи з прив'язкою до зростання ВВП (VRI). Оскільки ця процедура є тривалою, Кабінет Міністрів був змушений використати мораторій на виплати за Єврооблігаціями, зокрема, на платіж в рахунок погашення основної суми боргу, який мав бути здійснений 21 вересня. Збори власників Єврооблігацій, необхідні для схвалення реструктуризації, мають відбутися в Лондоні 14 жовтня 2015 року.

Зовнішній борг. Відповідно до підписаної 16 вересня угоди Світовий банк надасть Україні сімнадцятирічну позику на суму 500 млн дол. США з шестирічним пільговим періодом (орієнтовно під 1% річних). Цей кредит є частиною Другої програмної позики на політику розвитку фінансового сектору України. Програма спрямована на зміцнення потенціалу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, підвищення платоспроможності банківської системи (передусім, за рахунок проведення рекапіталізації банків), зміцнення правової та інституційної бази функціонування банківської системи для підвищення її ефективності. Для отримання позикових коштів Україна створила Раду фінансової стабільності, ухвалила закон про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, вивела з ринку неплатоспроможні банки та провела докапіталізацію кількох банків. Очікується, що загальний пакет фінансової допомоги Україні з боку Світового банку у 2015 році складе 2 млрд дол. США.

Таблиці

Економічні Тенденції		IV 12	I 13	IV 13	I 14	II 14	III 14	IV 14	I 15	Жов.[к]	Лис.[к]	Грд.[к]	Січ.[к]	Лют.[к]	Бер.[к]	Квіт.[к]	Тра.[к]	Чер.[к]	Лип.[к]	Сер.[к]	Вер.[к]
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-0,2	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,9	-1,0	-21,4	-0,9	-1,0	-1,1	-2,1	-2,2	-2,1	-2,2	-21,2	-20,5	-19,5	-18,0	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-1,4	-1,4	-1,5	-0,6	-0,9	-1,7	-1,9	-31,3	-1,9	-1,9	-2,2	-3,7	-3,2	-3,1	-3,3	-38,5	-28,3	-26,7	-24,6	...
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-0,5	0,6	1,4	0,6	-0,4	1,6	0,5	-4,7	0,8	0,5	0,3	-0,2	-0,4	-0,5	-0,5	-5,4	-9,3	-3,5	-5,8	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	1,6	1,3	1,0	0,8	0,1	-0,5	-0,8	-23,9	-0,7	-0,8	-0,9	-2,3	-2,1	-2,4	-2,5	-24,7	-24,6	-23,6	-23,1	...
Середня заробітна плата	грн.	3195	3085	3390	3245	3488	3463	3508	3650	3509	3534	4012	3455	3633	3863	3998	4042	4299	4390	4205	...
ІСЦ	% дпр	0,0	-0,1	0,1	0,3	1,2	1,8	2,2	45,8	2,0	2,2	2,5	2,9	3,5	4,6	6,1	58,4	57,5	55,3	52,8	51,9
ІВЦ	% дпр	0,0	0,0	0,2	0,4	1,6	2,7	3,3	51,7	2,6	3,3	3,2	3,4	4,1	5,2	4,9	42,0	37,9	37,0	33,0	32,5
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	0,1	-0,5	-0,5	-0,8	-0,7	-1,0	-1,3	-32,9	-1,1	-1,3	-1,5	-3,1	-3,2	-3,3	-3,5	-36,4	-35,4	-35,4	-34,6	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	0,6	-0,1	-0,3	-1,5	-1,9	-2,5	-2,7	-36,0	-2,6	-2,7	-2,8	-3,6	-3,6	-3,6	-3,7	-39,3	-39,2	-38,8	-36,4	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-2,1	-0,4	-2,0	-0,2	-0,1	-5,2	-6,5	-1,0	-6,0	-6,5	-7,6	-0,4	-0,9	-1,0	-1,1	-1,3	-1,2	-1,4	-1,9	...
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-1,4	-0,3	-1,6	-0,1	-0,1	-3,8	-4,6	-0,5	-4,2	-4,6	-5,3	-0,3	-0,6	-0,5	-0,3	-0,3	0,0	0,1	-0,1	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	2,5	2,5	2,0	1,5	1,7	1,6	0,8	10,0	1,3	1,0	0,8	0,6	0,6	1,0	1,0	9,9	10,3	10,4	12,6	12,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	0,6	1,0	2,0	2,9	2,5	2,4	1,4	0,9	1,5	1,4	0,9	1,1	0,8	0,1	-0,3	-3,9	-5,9	-4,7	-3,7	...
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	2,1	1,6	1,7	1,8	1,8	1,6	1,6	19,9	1,6	1,7	1,7	1,7	1,9	2,4	2,4	23,6	22,0	21,2	21,2	...
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	0,08	0,08	0,08	0,09	0,12	0,13	0,14	21,23	0,13	0,15	0,16	0,16	0,25	0,23	0,22	20,94	21,26	21,79	21,65	21,79
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	0,08	0,08	0,08	0,09	0,13	0,13	0,14	21,18	0,13	0,15	0,16	0,16	0,24	0,23	0,23	20,92	21,23	21,76	21,54	21,78
Обмінний курс, середній	євро	0,10	0,11	0,11	0,12	0,14	0,17	0,17	23,88	0,16	0,18	0,19	0,19	0,28	0,25	0,24	23,32	23,84	23,94	23,93	24,46

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим. З січня 2015 року Держстат також не включає дані з території АТО.

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014[к]
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9	1566,7
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3	182,0	132,0
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0	-6,8
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-0,5	-4,7	-10,7
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5	13,7	2,8
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3	12,1
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1	17,1
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7	31,8
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0	-5,2	-0,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6	-3,4	-0,3
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,3	-16,4	-5,3
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,7	-8,1	-9,0	-4,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6	3,4	0,3
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4	7,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4	-4,6
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4	39,9	70,2
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0	20,6	39,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3	8,5
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0	8,0	11,9
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	15,8
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3	10,6	15,7
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3	11,0	19,3

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14[к]	II 14[к]	III 14[к]	IV 14[к]	I 15[к]	II 15[к]
ВВП	млрд. грн.	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	302,9	353,0	394,7	404,3	313,6	375,9	434,2	443,1	389,6[е]	389,6[е]
Реальний ВВП	% дпр	3,9	6,5	5,0	2,5	3,1	–1,3	-2,3	-1,2	-1,3	-1,2	3,3	-1,2	-4,5	-5,4	-14,8	-17,6	-14,6
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	14,2	16,1	18,5	7,8	12,3	11,0	5,5	6,5	9,5	8,4	6,8	2,2	-9,0	-15,5	-13,6	-20,7	-27,6
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,9	-9,4	-6,6	3,3	4,8	9,9	1,5	1,1	-2,3	-3,3	-2,5	-6,0	4,5	-0,5	3,5	5,0	-6,7
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	3,7	9,7	12,0	13,8	17,5	-5,2	-4,9	7,0	-17,4	-7,7	-5,1	-19,9	-16,8	-26,7	-26,2	-25,1	-13,8
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	4,9	0,3	-4,1	-7,3	-8,1	-3,8	-9,6	-9,0	-14,3	-7,9	-4,1	-5,8	-2,6	-16,8	-31,0	-26,2	-22,5
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	23,3	12,5	5,2	-3,0	9,0	4,3	-2,6	-2,4	-18,4	-0,7	-1,8	-13,0	-11,1	-31,9	-29,0	-20,1	-32,2
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	1,3	16,7	38,1	0,5	11,5	-8,3	-4,0	5,7	20,8	-2,0	38,2	5,9	-9,0	25,7	-19,1	-4,8	-11,7
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	3,4	4,6	-2,9	1,1	1,8	-4,8	-5,5	-9,5	-9,2	-9,8	-8,9	-8,8	-8,0	-14,8	-16,7	-25,6	-21,8
Будівництво (реальна)*	% дпр	10,9	0,1	2,0	1,2	3,4	-15,3	-20,8	-14,9	-20,8	-11,1	-7,7	4,4	-16,7	-24,1	-30,9	-35,3	-25,6
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	2,8	6,1	3,0	3,2	4,6	0,4	-1,2	1,6	-0,2	1,9	4,7	-3,2	-8,2	-17,5	-21,7	-24,8	-20,4
Транспорт (реальна)*	% дпр	7,9	5,7	11,1	-2,3	-3,3	-8,4	-9,5	-2,7	-0,6	2,8	2,8	-2,3	-5,9	-5,6	-12,1	-13,2	-2,7
Платіжний баланс																		
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-1,7	-2,6	-4,3	-1,9	-3,7	-3,9	-4,8	-3,2	-2,3	-6,0	-5,0	-1,3	-0,8	-1,2	-1,4	-0,5	0,3
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-4,4	-5,6	-9,5	-5,2	-8,5	-8,1	-10,1	-8,5	-5,1	-12,2	-9,9	-3,6	-2,6	-3,4	-6,7	-3,1	1,3
Баланс товарів	млн. дол. США	-3211	-5098	-5771	-4292	-5818	-5503	-6233	-4635	-3677	-7881	-5935	-2195	-1185	-1412	-2336	-1104	-389
Баланс послуг	млн. дол. США	1882	2523	1867	1864	1697	2361	1578	1349	1504	2575	1066	937	443	456	686	633	469
Поточні трансферти	млн. дол. США	878	988	803	683	805	777	711	533	589	480	547	241	494	306	500	443	592
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	821	472	1199	859	-665	-319	725	558	460	909
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	113	42	207	-3	74	83	339	705	579	664	-757	-239	-50	-84	-17	-13	…
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	16,4	7,5	10,0	10,3
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	12,58	13,56	21,23	21,26
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	12,58	21,18	21,33	21,23
Бюджет																		
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,3	29,5	29,1	28,9	35,8	29,9	25,1	27,7	38,2	60,4
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	4,7	4,9	5,2	4,8	4,3	5,1	5,6	9,2
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,4	3,0	3,0	5,0	2,5	1,9	1,6	4,5	2,8
Податок на додану вартість	% від ВВП	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	8,2	8,5	8,8	9,7	6,9	10,2	11,7	16,3
Акцизні збори	% від ВВП	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0	3,1	2,8	3,4	6,0
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,0	36,0	30,4	36,3	35,6	35,3	27,6	35,9	34,3	57,1
Поточні видатки	% від ВВП	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,7	34,1	28,5	33,5	35,1	34,3	26,1	33,9	32,5	54,3
Капітальні видатки	% від ВВП	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0	1,5	1,9	1,8	2,8
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,3	-1,5	-7,4	0,1	-5,4	-2,8	-8,8	3,8	3,2
Надходження від приватизації	% від ВВП	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Ринок праці																		
Середня зарплата (реальна)	% дпр	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1	5,9	3,5	-4,1	-11,0	-13,4	-20,1	-27,8
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	8,9	5,7	2,5	4,7	-3,4	-6,8	-5,6	-19,2	-23,5	-34,0
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	7,7	6,9	8,2	8,4	7,1	6,6	8,0	8,0	7,5	7,0	7,6	9,0	8,2	9,5	10,6	9,6	8,8
Банківський сектор																		
Грошовий агрегат М0	% дпр	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9	28,8	19,0	6,0	-1,3
Грошовий агрегат М2	% дпр	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4	14,2	5,4	9,0	3,1
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3	-12,3	-22,1	-19,1	-17,7
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2	5,5	18,0	25,4	11,6
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9	-0,8	-9,1	-11,0	-11,1
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5	49,1	53,5	58,4	27,7
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4	24,6	21,7	17,9	3,1
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1	59,8	59,5	58,5	57,6
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5	16,4	16,6	19,9	23,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4	9,2	8,8	8,2	9,3

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості
[к] Дані не включають Крим, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповідно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплинуло на дані банківської системи

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Дмитро Науменко
naumenko@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Фурманець
furmanets@ier.kiev.ua

Артур Ковальчук
kovalchuk@ier.kiev.ua

Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua

Костянтин Кравчук
k.kravchuk@ier.kiev.ua

Олександр Крініцин
krinitsyn@ier.kiev.ua

Андрій Бутін
butin@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Тетяна Олійник
oliinyk@ier.kiev.ua

Вікторія Беспалько
bespalko@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Олекса Степанюк
stepaniuk@ier.kiev.ua

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.